

Marthyren i St. Andrews.

Et Billede fra den skotske Kirke.

i det 16 Aarhundrede.

I. Kapitel.

Forgæves Tjeneste.

Men de dyrke mig forgæves, idet de lære saadanne Lærdomme, som er Menneskers Gud. (Mat. 15, 9.)

Det var i Begyndelsen af Sommeren Aar 1844. En tung Taage hullede over Staden Dundee i Skotland, og lakkede en mørk Skygge over mange af de nylig saa glade og smilende Hjem. Pesten var udbrudt og hullede med forfærdelig Hastighed sine første Offer.

I et lille smalt Værelse i et af Stadens største Huse sad en ung Pige med sin Ven, og medens Hjertet hastigt springede rundt, sang hun med sagte Stemme en gammel skotsk Vis. Tid efter anden lakkede hun et uroligt Blik mod Døren; man kunde se, at hun ventede paa nogen.

„God Dag, Mary“, utrede i det samme en ung Kvinde, som traadte ind i Værelset. Hun havde et aabent, ærligt Ansigt, men kunde ingenlunde kaldes smukt. I Haanden holdt hun en Buket af friske Stueblosser.

„Se her, Mary, hvad jeg har med til dig,“ bedblev hun, „jeg troede, at du vilde synes godt om dem som en Hilsen fra dit forrige Hjem paa Landet.“

Mary greb Blosserne med Hæftighed, betragtede dem et Øjeblik og brast i Graad.

Veninden, der langtfra havde anet en saadan Virkning af sin Gave, saa helt betyret ud og utrede med en vis Hæftighed: „Vær sikker paa, Mary, at jeg ikke stulde have givet dig disse Blosser, dersom jeg ikke havde troet, at jeg derved vilde glæde dig.“

„Det har du ogsaa gjort, Janet,“ sagde Mary, da hun kom sig igen efter en Sindsbevægelse. „Det var blot Mindet om sundne Dage og Grundingen om den dejlige Stov udenfor min Faders Høtt; som gjorde mig en Smule blød om Hertet. Mit Barndomshjem er nu i fremmedes Hænder, og jeg vil aldrig mere at faa det at se igen. Dog, jeg vil ikke mere tænke derpaa. Sæt dig hos mig en Stund, Janet, og mig selv, hvorfor du har faaet de sønne Blaatoffer.“

„Ma, Archie, der stadig skulder fra Stolen, har sammen med nogle andre Dreng, der er lige saa gode som han selv, gjort et Strejftog udenom Byen; jeg er bange for, at James vil blive meget vred, naar han faar det at høre, thi du maa vide, at uagtet James selv ikke har lært at læse, er det ham magtpaaliggende, at de yngre Broder skal lære det.“

„Jeg tror, at James er en rigtig snild Broder, Janet,“ svarede Mary ind.

„Hans Rage findes ikke i Dundee!“ udbrød Søsteren, der nu var kommet ind paa et Gænge, hvor hun gerne udviklede al sin Bæltalenhed. „Hvad var der vel blevet af os, værgeløse Søskende, da vore Forældre døde, dersom ikke James havde plejet os? Han er, som du vel ved, ansat hos en Vager, for hvis Regning han gaar omkring og sælger Brød. Han arbejder utroligt for at have et sølles Hjem for os alle fire; jeg kan ganske vist ved mit Arbejde bidrage lidt her til, men Archie og Effie er endnu Børn og kan ikke fortjene en Stilling, og du ved, at det nu er vore Ældre. Men du ser saa ofte mod Døren, Mary, vent du din Fader?“

„Ja, og jeg haaber det bedste deraf, at han bliver længe borte; sandsynligvis er det lykkedes for ham, at faa noget Arbejde; thi ellers vilde han have været hjemme for længe siden.“

„Det er ilet let at faa Arbejde i en af Pesten hjem-sjagt By,“ fulgte Janet. „Hvorfor blev I ikke paa Landet, hvor alle lunder Eder?“

„Jeg vil aabent fortælle dig Anledningen til, at vi flyttede,“ sagde Mary. „Min Fader, som var en formuende Landmand, laante for en Tid siden en Sum Penge til en rig Købmand her i Byen. Siden gik alt imod os. Købet gik, Sæden frøs bort, og da min Fader forlangte at faa sine Penge igen, nægtede den rige Mand, at han skulde min Fader noget, og vi havde intet Bevis, thi Pengene var laant ham paa hans blotte Ord. Imidlertid maatte vi forlade vor lille Jordlod, og min Fader vil ikke forlade Byen i Haab om, at det skal lykkes ham at faa sine Penge udbetalt. Jeg sniler blot, at min Broder John var bleven Jurist, saaledes som han først tænkte, saa stulde han nok have skaffet os vor Ret.“

„Jeg vidste ikke, at du havde en Broder, Mary.“

„Al jo! Vi var fem Søskende, men de tre er døde. John er elst, og jeg er yngst. Han er tolv Aar ældre end jeg. Han var en lovl og livlig Dreng, og Fader, som i den Tid havde flere Indkomster, tænkte paa at give ham en god Opdragelse og Uddannelse. Han sendte ham derfor til Universitetet i St. Andrews, hvor han stulde studere Rettsvidenskab. Han elskede sine Studier, gav de bedste Forhaabninger om sig og var Forældrenes Stolthed og Glæde. Men paa en Gang indtraf en stor Forandring med ham. Han blev alvorlig, nedslaaet, og talte blot om sine Synder. Om han havde været en Lyb eller Morder, kunde han ikke have anlagt sig værre end han gjorde. Uagtet han var naaet langt frem i sine Studier, forlod han, trods alt, hvad min Fader sagde til ham, Lovlydigheden og gik ind i Kirkens Tjeneste.“

„Har du ikke truffet ham siden?“

„Nej. Vi kan ikke besøge ham, og han vil ikke komme til os. Fader siger, at han tror, han ganske har glemt os. Han er nu en hellig Mand og kan ikke have videre at gøre med os, vi have ikke studeret og ved intet. — Men se der,“ afbrød hun sig hestigt, „der kommer Fa’r!“

Janet hilste hjertelig en ældre Mand, af ærværdigt Udseende, og trak sig tilbage, medens Mary og hendes Fader indtog deres sædvanlige Aftensmaaltid.

John Wigton, den Mand, som nylig havde været Gæst for de unge Pigers Samtale, var en usæd-

vanlig Fremtoning for den Tid. Da han i Unglingaarene begyndte at vaagne til nogen Eftertanke, saa han, at han langtfra var saaledes, som han burde og vilde være. Han vidste, at Gud habde Synden, og han søgte sig som en stor Synder. I sit Hjertes Angst vilde han gerne gøre og lide hvad som helst, naar han kun derved kunde undgaa den tilkommende Vrede. Maatte der han paa den Tid ikke langt fra Guds Rige. Var et Eksemplar af Tyndals Overfølelse af det nye Testamente den Gang faldet i hans Hænder, eller havde han hørt Reformatorene prædike om Kristus og hans Korsfættelse, da vilde maatte hans Liv være blevet helt anderledes, end det blev; men Baademagten havde ham allerede i sine Hænder, og det er af saadanne Druer, den presser den stærkeste Gidde. Den stakkels urolige Ungling hørte kun lidet Tale om Syndens virkelige Art og Natur, men desto mere om Syndens forfærdelige Dom, om Ormen, der aldrig dør, og Jiden, som aldrig slukkes. Og, naar han da i sin Fortvivlelse søgte en Tilflugt fra den overhængende Fare, hændte man ham til Selvpinsler og Bødselsær. Og han gjorde alt, hvad man bød ham, og mere dertil. Han pistede sig, indtil Blodet randt, han fastede, han nægtede sin Søvn og Hvile, men han fandt ikke den Fred, han søgte. Vigeform Offerdyrenes Blod ikke kunde borttage Synder, saaledes har heller ikke noget Menneskes Blod formaet det, om det end blev udgydt Draabe for Draabe paa den smerteligste Maade. John Wigtons Samvittighed var et sorgeligt Vidnesbyrd om Sandhedens heraf. I det han gik længere og længere paa den Vej, som bar bledet ham anvist, fløede den stadig fra ham, lig et Fata Morgana i Ørten. Han fandt ikke, hvad han søgte, men lidt efter lidt fandt han noget andet, thi i Foragelsen af alle Livets Gæder og i Udvælsen af alle optændelige Spagelser og Selvpinsler fandt han Selskabet for sin Sjæl og Røring for sit Hovmod, og uagtet hans egen Væddelighed sagde ham, at han var en Synder uden forlædelse hos Gud, søgte han sig dog imigret ved at høre Menneskene prise sig som Helgen. O, det arme Menneske! Hvor forvænt er det ikke!

Men det var ikke nok med disse ydre Foragelser. John Wigton vilde ofte ogsaa sit Hjertes inderste Tilbøjeligheder, Livet i sit Liv, Venstak, Slægtskabsforbindelser, Kærlighed til Studierne, alt, alt for et Maal, som han dog aldrig paa denne Maade kunde naa. Endog Kærligheden til Forældrene og den lille lyslokkede Søster foretom ham at være et syndigt Kæleri og han gjorde alt for at forlade den. Han ventede ikke at give kærlige og deltagende Hørelser for andre Rum i sit Hjerte, og hans Vestræbelser i saa henfærdede lykkedes ham kun alt for godt, skønt han maatte betale en høj Pris deraf, idet han omfider blev saa død for Naturens Stemme, at han kunde betragte andres Lidelser med Vigeulighed, — endog med Glæde, der som kun Kirkens Interesser derved blev fremmede. Selv var han villig, — eller troede idet mindste at være det, — til at gaa til Baalet eller Blokken paa Kætterskabet for sin Betænkelse, og en ligesaa fortjenstfuld Gerning troede han det var at befordre Kætterskabet. Til dette Standpunkt var han kommen efter mange og lange Kampe, og nu stod han — ved 30 Aars Alderen — som et upærligt Reklam i en forslængende Kirkens Haand. Myndighedene fastede snart deres Blik paa ham som en Tjener, der kunde paatage sig og udføre saadanne Overb, for hvilke mindre hæderde Naturer gyste tilbage.

Mange af vore Læsere vil maatte anse denne Tegning for et Fantastibillede, men Historien raaber et højtlydende Nej derimod, og den viser, at mere end een af Roms saakaldte „Helgener“ kunde have siddet for Portrettet.

2. Kapitel.

En mørk Dal.

„O Død, hvor bitter er du!“ (Sir. 4. 1.)

Pesten greb mer og mer om sig i Dundee; dens Offer blev hede talrige, Jammer og Beklagelse opfyldte snart hele Staden, idet man intet Øjeblik søgte sig fitter for Nordretens Sværd.

Janet Duncan, med hvem vi i det foregaaende Kapitel have gjort Bekendtskab med, boede sammen med sin ældre Broder, James, og begge sine smaa Søskende, Archie og Effie, i det samme Hus som Mary Wigton. Janet var som en Moder for de smaa moderløse og påsede forvrigt sin Broders Hus.

En Dag, kort efter Pestens Udbrud i Byen, kom den tolvaaerige Archie stærende ind i Værelset, udraabende, idet han lakkede Grammatiken mod Vægg: „Ingen Skolegang mere. Lærerne er rejst bort af Fregt for Smitte, og vi skal nu lære os selv. Hurra!“

James, der tilfældigvis var hjemme, gav den lille Broder et Slag under Vret med den i Falde opfangende Grammatik og utrede i en bebrejdnende Tone: „Har du slet ingen Forskand, Dreng? I Hædelsfor at strige Hurra, burde du paa dine Aar antaabe Helgenerne om Hjælp og Forbarmelse.“

Archie søgte det retfærdige i denne Vebredelse og trak sig stille tilbage til en Strog i Værelset, hvor den lille Effie legede med nogle Træstykler. James bedblev: „Snart vil alt saakaldt „bedre Folk“ fly fra Byen, og de fattigere Klasser lades tilbage i desto større Glendighed.“

„Hvæ af de større Butikker er allerede lukkede,“ bemærkede Janet.

„Det er nu ikke Tid til at løbe Krambarer,“ sagde James; „jeg har sør sølt det temmelig tungt at være kun en fattig Mand, der sælger Brød for andre, men nu talter jeg Gud for denne Levedej, thi Folk maa dog spise saa længe de leve.“

En sagte Banten paa Døren afbrød deres Samtale, og en lav Stemme hvijsede: „Janet.“

„Kom ind, Mary!“ raabte James, der ogsaa i den lade Hvijsen gentendte den unge Rabo's, Mary Wigtons Stemme.

Mary kom dog ikke ind. Med ligblegt Ansigt og et Udtryk, som forraabte den højeste Angst, blev hun staaende udenfor Døren, da Janet efter nogle Øjeblikke Bønter aabnede den og spurgte: „Hvad er der paa fær?“

„Min Fader er bleven syg,“ svarede hun saa sagte, at man neppe kunde høre hendes Ord. Hun skjalv saa bestrigt, at hun maatte støtte sig mod Dørlærmen for ikke at falde omkuld.

„Arme Barn!“ fulgte Janet medlidende. „Vil du ikke komme ind til ham? Gør det af Barmhjertighed!“ bad Mary.

Janet var en usforfærdet Pige, og hun holdt oprigtigt af Mary Wigton; dog ansaa hun sig for sine Søskendes Styld forpligtiget til at afholde sig fra Berøring med den Pestbefættede. Efter nogle Øjeblikke indre Strid, svarede hun: „Bed mig ikke derom, Mary, for James og Archie og Effies Styld.“

Mary gjorde ikke den mindste Indbending, men det sorgfulde Udtryk i hendes Ansigt sagde mere end de mest veltalende Ord. „Jeg vil gaa ind og bede James forsøge at skaffe en Læge,“ hvijsede Janet; „kanste din Fader endnu kan reddes.“

Mary takkede og vendte tilbage til det triste Sygeværrelse endnu med et svagt Haab i Hjertet, uagtet alt syntes at rejse sig derimod.

At skaffe en Læge var imidlertid ingen let Sag for James Duncan. Flere Læger, der agtede deres eget Liv højere end deres Patienters, havde forladt Byen; andre var saa optagne, at de ikke kunde komme. Endelig lykkedes det James at faa en gammel Mand, som fulgte ham til det affædssiggende Kvartier. Han foreskrev nogle Lægemidler, sandsynligvis temmelig uslydige, og lovede at komme igen den følgende Dag.

Ratten var forfærdelig. Den lyge fantaserede, og hans Vildeelse fløg til Raferi. Mod Morgenens gryntes dog Væddeligheden for en Stund at vende tilbage, og han hvijsede med svag Stemme: „Mary, jeg ser Døden for mig. Sørg for, at jeg faar en Præst! Hvor er vor John?“

Mary for op. Lige til dette Øjeblik havde hun været saa optaget af Omfarg for den Syges legemlige Pleje, at hun ikke engang havde haft en Tanke for hans Sjæl. Med bitter Selvanklagelse erindrede hun nu dette.

„John er ikke her,“ sagde hun, „men jeg vil hente en Præst.“

„Nej, nej,“ raabte den døende, „du maa ikke forlade mig.“

Atter maatte Mary vende sig til de velvillige Naboe. Fra de øverste Trappetrin raabte hun paa Janet, og i saa Ord fremstillede hun sin Vørdning for hende.

James var allerede gaaet ud, men Janet paatog sig at hente en Præst, og Mary indtog igen sin Plads ved Faderens Seng.

So lange Timer hen gik, før Janet kom igen. Omfider hørte Mary hendes Fodtrin paa Trappen og stundte sig imod hende. „Det er snart forbi,“ hvijsede hun næsten lybøl.

„Ve mig,“ udbrød Janet, „jeg har sprunget rundt hele Byen, uden at jeg har kunnet faa nogen Præst.“

Mary hånbede ikke for at høre den detaljerede Bestrøvelse over alle hendes mislykkede Forsøg. „Forjent, forjent,“ fulgte hun for sig selv og bøjede Aar ved Faderens Seng.

Sagte greb hun hans allerede kolde Haand og utrede saa roligt hun formaadede: „Kære Fader, vi kan ikke faa nogen Præst, men vi vil vende os til den gode Gud og antaabe den velsignede Jomfru.“

„Ingen Præst! Ingen Præst!“ gentog den døende med vidt Blik. „Hvor er vor John?“

„Lad os bede,“ hvijsede Mary, idet hun med skælvende Stemme begyndte at læse et Pater noster; men snart ombyttede hun de latinske Ord, som hun ikke forstod med et Raab om Forbarmelse paa sit eget Modersmaal, og førend hendes Bøn var endt, var Faderens Sjæl allerede sluppet bort.

Det er oprørende at stande ved Scener som denne; men det kan dog være velgørende for os, som leve i saa helt forskellige Tider. Og mon ikke mange Dødsfenge i den af Pesten hjemfægte By var ligesaa mørke som Hugh Wigtons? Vi have al Grund til at tro det; thi vi maa komme ihu, at om det end var lykkedes for Janet Duncan at skaffe en Præst, saa stulde de Ceremonier, han havde iagttaget ikke kunnet tilfredsstille en opvakt Samvittighed eller frelse en Sjæl fra Døden. Dette kan alene Kristi dyrbare Blod, hans Fortjeneste og Hødsførelse, og hvor den ikke fremholdes, findes intet Lys i Dødens Mørke eller nogen Trøst mod „Forfættelsens Konge.“

„Den, som har Sønnen, han har Livet, men den, som ikke har Sønnen, han har ikke Livet.“

3. Kapitel.

Guds Budbærer.

De, der for vilde i Ørten, være hungrede og tørstige, og deres Sjæl forsmagtede, men de raabte til Herrens i sin Nød, og han freiede dem af deres Trængsel. (Ps. 107. 4. 5. 6.)

Efter Hugh Wigtons Død bød James Duncan og hans Søskende den fader- og moderløse Mary en Tilflugt i deres Hjem. Marys Sorg var ikke voldsom: det laa ikke i hendes Karakter, men den var dyb og uholdende. Med Untagelse af den Broder, som helt og holdent havde flitt sig fra Familien, havde hun nu ingen Paarørende paa Jorden. Hun havde været inderlig kæftet til sin Fader. Den pludselige Stilsættelse tilligemed den Bitterhed, som var forenet dermed, var nær ved at knuse hendes svage Sind. Det var især en Tanke, som Dag og Nat plagede hende: „Han var død uden Kirkens Sakrament — og hvad var der blevet af hans Sjæl?“ Denne Tanke var saa overvældende, at hun ikke engang formaadede at udtale den; hun kunde ikke engang græde. Først efter nogle Dage utrede hun noget tvivlsomt til Janet, medens denne var selvstændt med sit Arbejde: „Jeg undres over, om Præsterne selv virkelig tog, hvad de siger os!“

„Lys, lys, Mary,“ udbrød Janet, der havde en afgjort Ulyst til alle Spekulationer i den Retning. Hvad bringer dig til at tænke saaledes? Du skal dogte dig for at komme ind paa saadanne Grublerier.“

Sorgen er imidlertid en god Opdrager, som vækker og udbiffler mange slumrende Tanker, hvorfor Mary svarede alvorligt: „Tænkte de ikke mere paa sig selv end paa deres arme Medmennesker, naar de lod min stakkels Fader dø som et uformuelligt Dyr uden at betynte sig det mindste om hans Sjæl.“

„Enhver tænker først paa sig selv, efter det gamle Ordssprog: „Man er sig selv nærmest.““ sagde Janet, idet hun med fordoblet Hurtighed førte Raalen gennem det hvide Linned, hvorpaa hun syede.

Men Mary rystede paa Hovedet og mumlede: „De burde dog have forbarmet sig! De burde have Hjerte for de mange forsmagtede Sjæle omkring dem. Min arme, arme Fader! Og jeg ved, at mange, om ikke de allerfleste, dø paa samme Maade som han!“

„Det tilkommer ikke os at gruble over saadant,“ sagde Janet. „Lad os hellere se til, at Middagsmaden er paa Bordet naar James kommer hjem.“

Mary tav, men hun søgte sig lige utilfredsstillet. Hertil kom snart nye Betyrninger, idet Pesten for hver Dag hvijsede flere og flere Offer. Den fader- og moderløse Pige sørgede vel ikke meget for sin egen Del, thi for hende havde Livet intet sænderligt Værd, men hun deltog i disse Søskendes Uro for hverandre, og hun kunde heller ikke være ligegyldig for den almindelige Nød. James Duncan havde tabt mange af sine Runder, siden det blev bekendt, at en, smittet af Pesten, var død i samme Hus, og, da han var helt og holdent afhængig af sit Arbejde, saa det mørkt ud med Hensyn til det daglige Brød. Pigerne syede for fremmede og var slittige fra Morgen til Aften, men Arbejdsfærden var ringe, og Betsillingerne blev færre og færre. Det var en Tid, fuld af Uro og Betyrning for alle.

En lille lile Vanskelighed for disse Søskende var det under denne almindelige Opløsning at holde Styr paa den lille, livlige Archie. Man kunde ikke forlange, at en Dreng i hans Alder og af hans Sindelag stulde være forsmøjet med at sidde inde uden Selskabet i et trangt Kammer, og saa snart han var ude, var man i en bestandig Frygt for, at han stulde træffe sammen med nogen og blive smittet af Pesten. Væb han ude noget længere end sædvanligt frygtede man for, at han allerede var bleven angrebet af den frygtelige Sygdom; thi det hændte ikke sjældent, at Personer, ramt af den, faldt om paa Gaden ude af Stand til at kunne vende tilbage til deres Hjem.

En Dag, da han havde været ude i et Grinde for Janet, som han ganske forpustet tilbage og raabte allerede i Døren: „Gode Nyheder! gode Nyheder! Folket er ved saa godt Mod, at man stulde kunne tro, at Byen er bleven erklæret fri for Pesten. Hr. W. i s h a r t er kommen tilbage!“

„Er han?“ spurgte lille Effie, som troede, at hun burde tage Del i alt, som interesserede Archie.

„Ja, Georg Wishart er kommen tilbage, og han er ikke lig de andre Præster. Han tager sig med Omhu af de fattige, og han prædiker som en Engel.“

„Han er vist ingen Præst,“ afbrød James ham, „han er tværtimod en Kætter. Mindes du ikke, hvorledes Kardinalen opvakte Folkets Mistro til ham, da han forrige Gang var her, saa at de til Slut bad ham gaa sin Vej?“

„Georg Wishart er ingen Kætter!“ raabte Archie med sigende Barme. Han havde nylig hørt Folket paa Gaden afhandle samme Spørgsmaal og var ganske fornøjet over at optræde i Strid mod sin ældre Broder. „Han er ingen Kætter; det er blot Bissoperne, som talde ham saaledes, fordi de ikke kunne prædike ligesaa godt som ham.“

„Et lille, Dreng, du forhaar ikke den Sag,“ afbrød James ham i en befalende Tone.

„Men hvad har vel kunnet formaa Wishart til just nu at vende tilbage til vor uslykkelige By?“ indvendte Janet. „Er han da ikke ræd for Pesten?“

„Han er ikke ræd for noget i Verden,“ udbrød Archie med Beundring, thi et sandt Mod er maatte den Dyd, som en Dreng lettest opfatter.

Mary opstod ved disse Ord og spurgte med en for hende usædvanlig Vildhed: „Stal han i Morgen prædike i Stadsporten?“

„Ja, og de, som har været angrebne af Pesten eller har nogen, som er p. H. g. hjemme hos sig, maa staa udenfor Porten, medens de andre maa staa indenfor den.“

„Vi vil gaa og høre ham,“ svarede Janet ind.

„Det skal i det mindste ikke ske med „mit Samtykke,“ utrede James med stærk Stemme. „Har vi ikke Betyrninger nok alligevel, om vi ikke stulde forsøge dem ved at lytte til nye, kætteriske Lærdomme? Han kunde saa gerne have standfæst i Aar, hvorefter han nylig blev forjaget herfra.“

„Men han maa dog have Hjerte for vor arme By,“ indvendte Janet, „thi ellers stulde han ikke kommet tilbage just i en Tid, da alle andre flygte herfra.“

„Dersom Kardinalen havde ham i sin Haand,“ gentog James, „stulde han snart optænde et Baal, som gjorde Ende paa Hr. Wisharts Prædikener, og give det daarlige Folk en Sandfættelse, som de ikke saa let stulde glemme.“

Samtalen vilde nok have standfæst her, dersom ikke Mary med et sorgfuldt Blik paa James havde utret: „Jeg haaber dog, at dit Forbud ikke strækker til mig, James, og at jeg ikke maa blive altsor haardt bedømt, naar jeg i Morgen gaar hen for at høre Georg Wishart.“

Det bestemte U'tryk hos Mary forundrede alle, thi lige siden Faderens Død havde hun vist sig ganske passiv og uden nogen egen Vilje eller Mening.

„Og, hvorfor vil du saa gerne høre ham Mary,“ spurgte James med den mildere Tone, som han altid iagttog ligeoverfor den faderløse.

„Fordi han tænker paa de fattige Medmenneskers Sjæle og ikke blot paa sin egen Sifferhed. Giv Gud, at han havde været her, før min Fader døde. Har han blot Guds Kærlighed i sit Hjerte og Guds Ord paa sine Læber, maa de gerne kalde ham Kætter, hvor meget de vil; jeg vil alligevel høre ham!“

(Fortættles.)